

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. An, & quid sit ens rationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

lib. 3. tract. 3. ex sententia non paucorum, inter quos creduntur esse Scotus, & asseclae, & Caietanus, cum quibusdam Thomistis: album ergo ita sumptum perinde est, atque albedo vnita subiecto: de quocunque ergo prædicetur alter horum conceptuum, de eodem prædicari poterit, ac debet alter: atqui de albedine prædicatur, quod sit albedo vnita subiecto: ergo & quod sit album, siue alba.

105 Respondeo, albedinem bifariam sumi posse: primo

quidem in concreto cum subiecto, & prout non excludit vnionem cum illo: atque ita ea est album, siue alba, vt probat argumentum: secundo in abstracto, & secundum se præcisè, & solitariè, ac prout conditincta ab omni vnione cum subiecto: atque hoc sensu eam esse album, aut album quid, haudquaquam efficitur obiecto nobis argumento. De albedine autem, & cæteris formis solo posteriori intellectu, non vero priori impræsentiarum nobis est sermo.

LIBER QVARTVS.

De oppositis entis incorporei præcisè sumpti, siue entis vt sic.

TRACTATVS I.

De ente rationis.

CAPVT I.

An & quid sit ens rationis.

1 **N**s reale positium, quod solum simpliciter ens reale est, duplex contrarium habet, videlicet ens rationis, & carentiam: hæc, quæ est positium: illud vero, quæ est ali-quid reale: de ente rationis prius, de carentia posterius disputabitur. In explicando ergo ens rationis plures entia rationis, atque signenta committunt: quo fit, vt non tam explicant, quod de se implicat, quam nobis illud tenebris implicent, atque inuoluant. Vnde merito Cano de locis lib. 9. c. 7. asseruit, se non percipere ea entia rationis, quæ à nonnullis ponuntur: ne ergo in æquiuoco operam ludam, præmittendum est nobis, sermonem esse non de ente rationis subiectiuo, videlicet actu intellectus, nec de ente rationis fundamen-tali, nimirum denominationibus extrinsecis, (de quibus satis im præmio Dialecticæ) sed de ente ra-tionis obiectiuo, eoque formaliter, & non fundamen-taliter sumpto: quod solum propriè est ens rationis, & ita definiti consuevit: ens rationis est, quod habet esse obiectiuè tantum in intellectu. Hæc autem defi-nitio à Commentatore 6. metaphys. comment. 3. & B. Thoma opusc. 42. cap. 1. ac P. Suarez disp. 54. met. sect. 1. num. 7. & reliquis scholasticis communiter ac-cepta, ita explicari solet, ac debet.

2 **E**ssè obiectiuè tantum in intellectu est nullum esse habere positium, aut negatiuum, possibile, aut actua-le, præter esse cognitum ab intellectu: quo fit, vt so-lum id, quod fingitur ab intellectu, & concipitur, ali-ter esse ac esse etiam diuinitus potest, sit obiectiuè tantum in intellectu, siue ens rationis propriè sum-ptum: id quod breui quadam inductione sub vnum mentis obiectum subici potest. Creaturæ possibiles præter esse obiectiuè in intellectu, habent esse possi-bile: vnde quamuis actu non existant, entia rationis nuncupanda non sunt. Deinde eadem ratione obie-ctum actus falsi, videlicet cursus Petri, cum, non con-

R. P. Richard Lyncei, Philosoph. Tom. III.

currente Petro, affirmatur, non est ens rationis, quia præter esse obiectiuè in intellectu, habet esse saltem possibile vel in causis: cum esse possit, sicuti affirma-tur. Rursus carētiæ v. g. tenebræ, præter esse obiectiuè in intellectu, habent suum esse negatiuum à parte rei: quod enim 1. Genes dicitur, & tenebra erant super faciem abyssi, teorū ab omni intellectus actu tene-bras concipiente verum erat. Præterea denomina-tiones extrinsecæ ab intellectu, vel aliunde profectæ suum esse completum habent à parte rei, quin fin-gantur, aut etiam cogitentur: vnde entia rationis propriè dici non possunt. Reliquum igitur est. vt so-lum id, quod ab intellectu fingitur, aut concipitur esse aliter, ac esse possit, sit obiectiuè tantum in intel-lectu, & ens rationis propriè dici mereatur. His igitur præmissis, quæ sunt hominum ingenia, nullum dari ens rationis nonnulli arbitrantur, sed potius quiddam à nobis concipitur esse ens reale. Ita Mai-ron quodl. 7. Bernardinus Mirandulan. in expositione prædicamentorum. Vallesius 10. Philos. controuerf. Gandauensis, & alij. Alij autem è contrâ censent, non solum dari ens rationis, quod ens reale reipsa non sit, verum etiam illud adæquatè distingui ab omni ente reali, & ex pluribus entibus realibus malè conceptis, & falsò combinatis illud minimè coalescere. Ita complures Thomistæ, quibus licet non ad sensum Thomisticum, nonnulli Recentiores nostri adhaerent. Verum inter has sententias media quadam mihi amplectenda est, quæ me iudice ve-rior, & communior est, & quam vnâ vel altera asser-tione proponam, atque exponam.

3 **A**ssero primo: datur ens rationis, de quo nō esse ens reale verè, & propriè enūciari possit. Hæc assertio, quæ plerorumque Doctorem est, in hunc modum suade-tur. Primo à priori: quia datur aliquod ens, aut qua-si ens, quod ne diuinitus esse possit, sicuti concipitur, & sicuti per voces exprimitur, & significatur vt chy-mæra, hitocœrus, alius Deus. &c. at eiusmodi ens est rationis ens, vt superius ostensum manet: ergo datur ens rationis: hoc autem ens rationis non est ens rea-le, quia quoduis ens reale potest esse saltem diuini-tus, sicuti concipitur: aut per voces, & nomina sua ex-primitur, & significatur, vt constabit discurrenti per omnia entia realia, quæ proculdubio eiusmodi sunt. Secundo à posteriori: quia ens reale est, quod habet aptitudinem ad esse, siue quod non repugnat esse, aut quod contradictionem non implicat, vt omnibus exploratum est: at alius Deus v. g. non habet

V

aptitudi

aptitudinem ad esse, sed potius repugnantiam ad esse, & manifestam contradictionem implicat: ergo non est ens reale: ergo ens rationis prout hoc ab ente reali distinguitur. Tertio demum, quia si qua ratione ens rationis nullum esset, & quodcumque eiusmodi vocatur, ens reale esset, maxime quia extremis realibus constaret hircocervus v.g. hircos, & cervos: at hæc ratio nulla est: quamvis enim extrema entis rationis sint realia: eorum tamen identitas, siue vnio ficta, & impossibilis est: quod satis est, vt totum complexum non ens reale, sed fictum, & impossibile sit: neque enim ideo præcisè animal rationale est ens reale, quia animal & rationale sunt extrema realia, verum etiam quia sibi non contradicunt, sed potius per veram vnionem, vel identitatem inuicem coalescunt. Quocirca iure merito P. Suarez disputat. § 4. vbi supra assertionem positam manifestam esse pronunciat.

4 Affero secundo: ens rationis, quamvis de eo affirmari possit non esse ens reale, tamen non est aliquid adæquatè distinctum à complexione plurium entium realium, sed potius est aggregatum quoddam per accidens ex extremis realibus, & actu intellectus essentialiter falso: & applicante iis veram, ac realem identitatem, quæ tamen inter ea repetiri nequit: unde homo equus v.g. dicit in recto, & pro materiali hominè, & equum, & identitatem veram, ac realem aliquorum extremorum; & pro formali, ac in obliquo actum realem intellectus, quo identitas realis, & vera iis extremis applicatur, deque iis affirmatur, cum tamen iis competere nequeat. Ita P. Suar. vbi supra n. 6. P. Hurtado satis perspicue disp. 19. Metaphys. sect. 1. n. 13. & maior, meliorque Philosophorum pars: quin imò ij ipsi, qui entia rationis dari negant, doctrinam huius assertionis insinuare videntur, tamen si subobscure loquantur. Probat hanc assertio, primo: quia si aggregatum superius propositum esset ens reale, & non ens rationis, maxime quia quævis eius pars esset ens reale: at licet quævis eius pars sit ens reale, totum tamen aggregatum non ens reale, sed ens rationis esse potest: ergo, &c. Maior est aduersariorum, & seipsa perspicua est: etenim si quævis alicuius aggregati pars esto sit ens reale, efficere tamen nequit, vt aggregatum ipsum sit ens reale: cur in aggregato plurium entium realium ens rationis consistere nequeat? Minor suadetur, quia plura verificantur de partibus singillarum sumptis, quæ in totum cadere nequeunt, & è conuerso: sic quævis pars alicuius totius est simplex, totum tamen ex iis resiliens, non simplex, sed compositum est: sic totum est maius quauis sua parte: at quævis pars semetipsam non excedit: sic etiam totum hoc, quod est homo, corporeum simpliciter est: quævis tamen eius pars corporea non est, sed nonnulla spiritualis, & ab omni corporis contagione immunis: igitur licet quævis pars aggregati nuper explicati sit ens reale, non est necesse, vt aggregatum ipsum sit ens reale: ac proinde ens rationis esse poterit.

5 Secundo suadetur eadem assertio: obiectum huius actus, *homo est equus*, prout eius obiectum est, est ens rationis: at obiectum eius actus, prout eius obiectum est, nihil aliud est, quam aggregatum quoddam plurium entium realium, nihilque inuoluit quod ens reale non sit: igitur ens rationis est eiusmodi aggregatum, quod nuper exposuimus. Maior manifesta est, nam obiectum eius actus essentialiter falsi prout eius obiectum, est quid impossibile, & repugnans esse sicuti concipitur, ac per eas voces significatur: ergo & ens rationis. Minor suadetur, quia obiectum eius actus, prout est obiectum, siue

prout cognoscitur, nihil aliud est, quam ipse actus, siue cognitio confingens, & id ad quod terminatur, at cognitio illa est ens reale, vt constat: & id etiam ad quod terminatur, est ens reale: nam terminatur ad hominem, & ad equum & ad identitatem aliquam realem homini, & equo applicatam. Hæc autem tria ita comparantur, vt eorum quodlibet sit ens reale. Quod de homine, & equo compertum est: de identitate vero multifariam suadetur. In primis, quia vt ille actus sit essentialiter falsus, sufficit, vt solam identitatem veram, & realem aliorum extremorum; videlicet animalis & rationalis, aut similibus concipiat, eamque homini, & equo applicet; cum tamen inter eos intercedere, eosve identificare nequeat: igitur non est necesse ad essentialitatem falsitatem eius actus, vt ad identitatem aliquam à parte rei fictitiam, & distinctam ab omni identitate vera, seu ente reali terminetur: ergo ad eiusmodi identitatem distinctam ab omni ente reali minime terminatur: si qua enim ratione ad eam terminaretur: maxime quia esset actus essentialiter falsus, & fictitijs. Rursus: si identitas, ad quam talis actus terminatur, non esset vera, & realis identitas, sed potius identitas quædam à parte rei fictitia, & distincta ab omni identitate vera, & reali; sanè illa propositio, *homo est equus*, esset vera: siquidem affirmaret, hominem esse idem cum equo identitate fictitia, & chymatica, & non vera ac reali: hoc autem etiam iuxta aduersarios verissimum est.

6 Demum: qui Methymna Salmanticam proficiscitur, & qui Salmantica Methymnam reuertitur, diuersos essentialiter motus exercet: quia licet utrobique idem spatium loci conficiat, dispari tamen, & contrario modo illud attingit: igitur qui asserit, hominem esse equum; & qui asserit, hominem non esse equum & ab vno eorum extremorum ad aliud itque, reditque per affirmationem & negationem; is, inquam, diuersos actus efficere poterit, alterum falsum, quantumlibet per vtrumque idem realiter obiectum attingat, videlicet quia diuerso modo illud attingit: igitur absolute per vtrumque idem obiectum attingit: siquæ enim ratione idem realiter obiectum non attingeret, maxime quia alter actus ab altero diuersus, alter verus, alter falsus esset: quod tamen officere non posse iam iam explicuimus. At prior actus, videlicet homo non est equus, non attingit aliquid, quod non sit reale: solum enim attingit hominem, & equum, ac distinctionem vtriusque quorum conceptum nullus non realis est: igitur etiam posterior actus, nimirum homo est equus, non attingit aliquid, quod non sit ens reale: ac proinde identitas hominis, & equi, quam attingit, vera & realis esto, non verè applicata, aut affirmata de iis extremis.

7 Tertio probatur eadem assertio: quia ens rationis est quod habet esse obiectiue tantum in intellectu, id est, quod habet esse in intellectu, & non habet aliud esse positium, aut negatiuum; possibile, aut actuale: igitur ens rationis essentialiter includit hoc, quod est, esse obiectiue in intellectu: ea enim exclusio cum hac inclusione coniuncta est, vt ex doctrina de exclusiuis perspicuum est: cum ergo esse obiectiue in intellectu sit esse cognitum, fictumue ab intellectu, sanè ens rationis essentialiter includit hoc, quod est esse cognitum, fictumue: ergo ipsam fictionem, & cognitionem realem intellectus: perperam ergo ab aduersariis adstruitur ens aliquod rationis, quod ab omni ente reali adæquatè distinguatur, nulloque ente reali constituatur: siquidem vt minimum ens rationis ipsa cognitione

cognitione intellectus aliquid comminiscente constituitur. Quartò probatur illam assertionem: quia si ens rationis non esset tale aggregatum entium realium, quale superius explicuimus, sed potius aliquid adæquatè distinctum ab omni ente reali, vel sequeretur actum, per quem confingitur, vel illum præcederet: neutrum dici potest: ergo &c. Minor quoad primam partem latè probata est in procæmio Dialecticæ cõtra Thomistas, qui entia rationis arbitrantur esse relationes quasdam commentitias ex actibus nostri intellectus, in eorum obiecta reclusas. Quoad secundam partem probatur igitur illa minor contra nonnullos Recentiores nostros: quia si eiusmodi ens rationis præcedit actum intellectus, per quem aliquid concipitur: ergo non fit per actum intellectus, quod tamen communi fermè omnium persuasione repugnat, & inferius improbabitur. Iam si eiusmodi ens rationis non sequitur ex actu intellectus, sed eum præuertit; igitur habet suum esse diminutum, ac debile independentè ab actu intellectus, & antequam ab eo cognoscatur, eue medio fit obiectiuè in intellectu: haud secus ac tenebræ antequam à nobis cognoscantur, in nostræ intellectu obiectiuè sint, suum esse imbecille, ac negatiuum sortiuntur: eiusmodi ens rationis pro eo priori non habet esse obiectiuè in intellectu: atque adeò pro eo priori erit, & non erit ens rationis. Deinde ut supra insinuauimus, ens rationis est essentialiter ens fictum, ut omnes supponunt: ergo includit formaliter fictionem intellectus: eam ergo non magis præcedit, quam album albedinem anteuertit.

8 Præterea identitas illa hominis, & equi, quam hi Authores comminiscuntur, antecedit omnem actum intellectus: ergo est à parte rei: ergo est realis, & vera. Quod autem aiunt, eam identitatem eius indolis, esse, ut si daretur à parte rei, esset, & non esset identitas, friuolum prorsus est: tum quia iuxta eos à parte rei dari debet de facto: ergo vtraque illa contradictionis pars sequitur: tum etiam, quasi Petrus v.g. à parte rei esset Angelus, esset, & non esset Petrus; & ramen hinc effici nequit, Petrum esse ens rationis & fictiuum; eo, quod illa conditio non purificetur, neque in actum reducat: ergo similiter, quamuis identitas hominis, & equi à parte rei reperta, & omni intellectus actu anterior ita comparata sit, ut si verè à parte rei daretur, essetque vera identitas hominis secum ipso, vel alia similis; eo ipso esset, & non esset; inde tamen confici non poterit, eam esse ens rationis, & quid fictiuum. Vnde merito P. Hurtado ubi supra disput. 19. metaphysic. sect. 1. num. 13. docet ens rationis non posse præcedere actum omnem intellectus.

C A P V T II.

Superiores assertiones ab argumentis contrariis vindicantur.

9 Q Vi ex duabus sententiis cap. præterito commemoratis, & extremè cõtrariis priorem amplectuntur, contra priorem nostram assertionem variis argumentis insurgunt: quorum primum esto. Si ens aliquid verè impossibile, ac solius rationis excogitari posset: sanè aliquid ens melius Deo excogitari posset. Consequens falsum esse aduersarij supponunt, & suaderi potest ex Augustino lib. 7. confession. cap. 4. ibi: *neque enim vlla anima vnquam potuit, poteritve cogitare aliquid, quod sit te melius, qui summum, & optimum bonum es: cum autem verissime, atque*

certissime incorruptibile corruptibili præponatur: sicut etiam ego præponebam, poteram iam cogitatione aliquid attingere, quod esset melius Deo meo, nisi tu esses incorruptibilis. Augustino consonat Seneca lib. 1. question. natural. in hæc verba: *quid est Deus, quod vides totum, & quod non vides totum: sic demum magnitudo sua illi redditur, qua nihil maius excogitari potest.* Respondeo, nihil melius, maiusve Deo verè cogitari potest: id quod solum docent Augustinus, & Seneca locis adductis, & fide sanctum est. Cæterum aliquid Deo melius, maiusve falso cogitari potest, ut manifestum est: quod enim per voces externas adeò imperfectas, & materiales significari potest, id per conceptus internos magis defæcatos, atque subriles significari, & apprehendi potest: ac per has voces externas, *ens melius Deo* aliquid Deo melius significatur, tamen falsò, atque fictitiè, ergo, &c. Arguunt secundo ex illo Luca 10. *quia non erit impossibile apud Deum omne verbum*: at si aliquid ens rationis, & impossibile à nobis concipi posset, verbumque obiectiuum nostræ mentis esset, iam aliquid verbum Deo impossibile esset, videlicet eiusmodi ens rationis. Respondeo: cum in sacri instrumenti pagina pronuntiatur, nihil esse Deo impossibile: id intelligendum de iis, quæ non repugnant, quorumque productio Deum omnipotentem arguit: secus vero de iis, quæ à Deo posse fieri non potentia, sed impotentia esset: quique si posset, non esset omnipotens, ut tradit Aug. lib. 5. de ciuit. Dei c. 10. At Deū posse quid impossibile, ac ens solius rationis, non potentia, sed impotentia, & imperfectionis esset; cum omnis vera potentia ad aliquid possibile, seu ens reale tanquam ad proprium correlatiuum sit.

Arguunt tertio: nulla relatio vera, & realis terminari potest ad aliquid, quod non sit ens, verum & reale: at cognitio hircocerui v. g. est cognitio vera, & realis, & ad hircoceruum terminatur: igitur hircoceruus verum ens reale est: perperam igitur adstruitur ens aliquid solius rationis, & quod verum, ac reale non sit. Verum, sicuti cognitio existens terminatur ad id, quod non existit, & cum positiua sit, ad carentiam, quæ positiua non est, re ipsa refertur: ita similiter cum relatio vera, ac realis sit, ad ens rationis veritatem, ac realitatem destitutum terminari tamen, ac referri poterit. Arguunt quarto: si darentur entia rationis, intellectum Dei, quem nihil latet, latere non possent: at Deus entia rationis, & impossibilia tam cognoscere nequit quàm efficere ea non potest. Verum huic argumento inferius satisfiet, cum de facultate entium rationis cognoscitiuâ, & effectiuâ egerimus. Tandem arguunt: eiusmodi entia rationis, quæ entia realia non sint, nec immediatè & in seipsis, nec mediatè, & in entibus realibus cognosci possunt: igitur nullo modo cognosci possunt, sed potius omnem cognitionem fugiunt, atque prætereunt: atque adeò nullo modo dantur. Antecedens quoad primam partem ab omnibus communiter supponitur, & in hunc modum declarari potest: quia sicuti Deus merito summæ perfectionis, ac entitatis, quâ præditus est, ita superat nostrum intellectum, ut à nobis immediatè cognosci nequeat, solumque mediatè, & per rerum creaturarum species ad eius naturam ascendere possimus: ita similiter ens rationis adeò exiguum, aut potius nullius entitatis est, adeoque infra nostrum intellectum est, ut immediatè, & in seipso à nobis cognosci nequeat, nec nisi per alienas species ad eius cognitionem deprimi possimus. Iam vero idem antecedens quoad secundam partem suadet: namque ens rationis, cum sit non ens, nullam habet similitudinem, aut proportionem cum ente reali: entisque realis nec